

Ár 2015, föstudaginn 20. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 103/2014**:

M
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni með kvörtun sóknaraðila, dags. 3. nóvember 2014. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 4. nóvember 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 1. desember 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dags. 4. desember 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með bréfi, dags. 8. desember 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar dags. 20. mars 2015.

II.

Málsatvik.

Þann 15. júní 2006 gaf sóknaraðili út skuldabréf nr. X, nú Y, til FF, forvera varnaraðila. Skuldabréfið var tryggt með veði í eign A, og B, að C. Skuldabréfinu var skilmálabreytt þann 11. nóvember 2008 og þann 9. mars 2009. Þú sóknaraðila var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði héraðsdóms Reykjavíkur þann 21. september 2011 og lauk skiptum þann 23. júlí 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili viðurkenni að kröfur á hendur honum vegna skuldabréfs nr. Y, séu fyrndar og að varnaraðili felli niður frekari innheimtuaðgerðir vegna umrædds skuldabréfs.

Sóknaraðili telur að varnaraðili hafi ekki brugðist við kröfum sóknaraðila, sem bornar hafi verið fyrst upp þann 5. ágúst 2014 og hafa verið ítrekaðar síðan í tölvupóstsamskiptum við lögmann á lögfræðisviði bankans. Í tölvupósti, dags. 28. október 2014, hafi komið fram að varnaraðili hefði ekki enn tekið afstöðu til erindis varnaraðila frá 5. ágúst 2014 og krafan hafi nú verið skráð í lögfræðilega innheimtu hjá varnaraðila.

Þú sóknaraðila var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði héraðsdóms Reykjavíkur þann 21. september 2011 og skiptum lauk þann 23. júlí 2012. Því telur

sóknaraðili að kröfur varnaraðila vegna umrædds skuldabréfs hafi fyrnst þann 23. júlí 2013, þegar tvö ár höfðu liðið frá skiptalokum, sbr. 2. og 3. mgr. 165. gr. laga um gjaldþrotaskipti o.fl. nr. 21/1991. Sóknaraðili telur að ákvæðin séu sérákvæði um fyrningu, sem tóku gildi þann 17. desember 2010, þegar breytingarlög nr. 142/2010 voru samþykkt á Alþingi. Af því telur sóknaraðili að umrædd lög ættu að ganga framam almennum ákvæðum fyrningarlaga nr. 150/2007, þar sem þau séu í senn yngri lög og sérlög.

Sóknaraðili telur að ákvæði 3. mgr. 165. gr. laganna taki fram að fyrning krafna á hendur gjaldþrota einstaklingum verði „*aðeins slitið á ný með því að kröfuhafi höfði innan fyrningarfrestsins mál á hendur þrotamanninum og fái þar dóm um viðurkenningu á fyrningarslitum gagnvart honum*“. Sóknaraðili telur að ekkert líkt mál hafi verið höfðað á hendur sóknaraðila, jafnvel þótt varnaraðili hafi verið grandsamur um gjaldþrotið, enda hafi bankinn lýst kröfu í bú sóknaraðila.

Því hafnar sóknaraðili alfarið allri greiðsluskyldu og fer fram á að varnaraðili felli tafarlaust niður frekari innheimtu á umræddu skuldabréfi.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði vísað frá. Til vara krefst varnaraðili að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir kröfu sína um frávísun á því að krafa sóknaraðila sé mjög óljós og óskýr, þar sem varnaraðili telur að engin innheimta sé í gangi á hendur sóknaraðila vegna umrædds láns heldur einungis á hendur veðsölum lánsins. Varnaraðili krefst því að kröfu sóknaraðila verði vísað frá með vísan til 6. gr. samþykktu úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki og með vísan til þess að veðsalar lánsins séu ekki aðilar að umræddri kvörtun.

Til vara krefst varnaraðili þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað þar sem varnaraðili hafnar því að krafa varnaraðila á hendur sóknaraðila sé fyrnd.

Varnaraðili byggir í fyrsta lagi á því að fyrning kröfunnar hafi verið rofin. Sóknaraðili hafi greitt mánaðarlegar greiðslur af skuldinni eftir að skiptum á búi sóknaraðila lauk en fyrsti ógreiddi gjalddagi lánsins hafi verið þann 23. júlí 2014. Varnaraðili vísar um þetta til 14. og 20. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Varnaraðila telur í ljósi þess, ekki hafa verið nauðsynlegt að höfða mál á hendur þrotamanninum og fá dóm um viðurkenningu á fyrningarslitum gagnvart honum, líkt og sóknaraðili hafi haldið fram. Varnaraðili vísar í dóm Hæstaréttar frá 10. maí 2013 í máli nr. 247/2013, en þar var talið að kröfuhafi hefði slitið fyrningu kröfu, eftir skiptalok, með því að krefjast aðfarar hjá þrotamanni, sbr. 17. gr. laga nr. 150/2007.

Varnaraðili byggir á því í öðru lagi að 2. málsl. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl., eigi ekki við þegar tryggingarréttindi séu fyrir kröfunni. Lögum nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. hafi verið breytt þann 29. desember 2010 með lögum nr. 142/2010. Tilgangur breytingarinnar hafi verið að breyta fyrningarfresti á þeim kröfum sem ekki fengust greiddar við gjaldþrotaskipti, til að auðvelda þeim einstaklingum sem teknir hafa verið til gjaldþrotaskipta, en bera áfram ábyrgð á skuldum sem ekki fengust greiddar við gjaldþrotaskiptin, að koma fjármálum sínum á réttan kjöl. Í 3. ml. 2. mgr. 165. gr., sem kom inn með lögum nr. 142/2010, segir að ef kröfuhafi hefur fengið tryggingarréttindi fyrir kröfu sinni í eign þrotamannsins áður en fyrningarfrestur er á enda, fyrnist krafa hans ekki að því leyti sem fullnusta fæst á henni á síðari stigum vegna tryggingarréttinda. Varnaraðili telur

að málgreinin eigi einnig við um þá aðstöðu þegar kröfuhafi hefur tryggingarréttindi í eign þriðja manns og að krafa varnaraðila fýrnist því ekki að því leyti sem fullnusta fæst á henni á síðari stigum vegna þeirra tryggingarréttinda.

Varnaraðili byggir á því í þriðja lagi að 2. máls. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 fari í bága við 72. gr. stjórnarskrár Íslands nr. 33/1944, og því beri að víkja því til hliðar. Til lánsins hafi verið stofnað fyrir gildistöku ákvæðis gjaldþrotalaga um tveggja ára fyrningarfrest, lög nr. 142/2010. Þessu til stuðnings vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar frá 25. nóvember 2010 í máli nr. 274/2010. Í því máli taldi Hæstiréttur að með 3. mgr. 9. gr. laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009, sbr. 12. gr. laganna, hafi verið kveðið á um brottfall ábyrgða, sem til hafði verið stofnað fyrir gildistöku þeirra, án tillits til þess hver greiðslugeta ábyrgðarmanna væri. Kröfuréttur kröfuhafa á hendur ábyrgðarmönnum nyti verndar 72. gr. stjórnarskrár og þau réttindi yrðu ekki skert án bóta með afturvirkri íþyngjandi löggjöf. Kröfuréttur stefnda málsins á hendur áfrýjendum var talinn njóta verndar 72. gr. stjórnarskrár. Varnaraðili telur að umræddur dómi sé fordæmi í umræddu máli.

Varnaraðili byggir að lokum á því að engin innheimta sé í gangi á hendur sóknaraðila heldur eingöngu á veðsala lánsins. Veðsalar lánsins séu ekki aðilar að máli þessu. Varnaraðili hefur hafnað því að fella niður innheimtuaðgerðir á hendur veðsölum, þar sem varnaraðili telur kröfu sína á hendur þeim ekki fyrnda. Jafnframt vísar varnaraðili til 27. gr. laga nr. 150/2007.

V.

Athugasemdir sóknaraðila.

Af hálfu sóknaraðila er málalíbúnaði varnaraðila, að kröfugerð sóknaraðila sé óljós og óskýr sem og fullyrðing varnaraðila að engin innheimta sé í gangi á hendur varnaraðila, alfarið hafnað.

Sóknaraðili telur að kröfugerð hans sé í senn skýr og einföld. Sóknaraðili fer fram á að varnaraðili viðurkenni að kröfur hans vegna láns nr. Y, séu fyrndar og að bankinn stöðvi frekari innheimtuaðgerðir á hendur sóknaraðila vegna framangreinds láns. Sóknaraðili telur að um viðurkenningarkröfu sé að ræða, sem verði ekki útskýrð með frekari hætti.

Að mati sóknaraðila eru fullyrðingar varnaraðila um engin innheimta sé í gangi á hendur sóknaraðila „*rakalaus ósannindi*“. Sóknaraðili telur varnaraðila hafa beint kröfum sínum að sóknaraðila í a.m.k. sjö mismunandi bréfum sem hafa verið send á lögheimili sóknaraðila. Umrædd bréf eru dagsett 6. ágúst 2014, 8. ágúst 2014, 11. ágúst 2014, 28. ágúst 2014, 1. september 2014, 11. september 2014 og 1. október 2014. Þá hafi lögmaður varnaraðila, staðfest í tölvupósti til sóknaraðila þann 28. október 2014, að málið hafi verið „skráð í lögfræðilega innheimtu“.

Í ljósi þess telur sóknaraðili yfir allan vafa hafið að varnaraðili hafi beint kröfum sínum að sóknaraðila. Þar af leiðandi telur sóknaraðili að nefndinni beri að taka málið til efnislegrar meðferðar.

Í varakröfu varnaraðila eru tilteknaðar þrjár málsástæður, sem varnaraðili telur renna stöðum undir kröfu sína þess efnis að hafna beri málalíbúnaði sóknaraðila.

Í fyrsta lagi hafi varnaraðili byggt varakröfu sína á því að krafa hans á hendur sóknaraðila sé ekki fyrnd. Varnaraðili byggir annars vegar á ákvæðum 14. og 20. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda, og hins vegar á dómi Hæstaréttar í máli nr. 247/2013.

Lög um fyrningu kröfuréttinda hafi tekið gildi 1. janúar 2008. Samkvæmt gildistökuákvæði 28. gr. laganna gilda lög in einvörðungu um þær kröfur sem hafi

stofnast eftir það tímamark. Útgáfudagur umþrætts láns nr. Y var 13. maí 2006 og hafi krafan því stofnast fyrir gildistöku laganna.

Óháð því hvort lög nr. 150/2007 eða eldri lög um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda nr. 14/1905 hafi verið í gildi á framangreindum tíma, sé ljóst að fyrningartíma krafna hafi verið breytt þann 17. desember 2010. Þá hafi Alþingi samþykkt sérlög nr. 142/2010, sem tóku sérstaklega til fyrningartíma krafna eftir að einstaklingar yrðu gjaldþrota. Þannig hafi almennur fyrningartími krafna á hendur gjaldþrota einstaklingum, sem annars var kveðið á um í lögum 150/2007 eða 14/1905, verið stytur niður í 2 ár frá skiptalokum. Nýju lögin nr. 142/2010, sem tóku gildi 29. desember 2010, séu í senn yngri og sértækari en eldri lög, enda hafi kveðið aðeins sérstaklega og einvörðungu á um fyrningartíma einstaklinga sem hafa misst forræði á búi sínu. Þannig telur sóknaraðili ljóst að meginreglur laga um að nýrri lög gangi framur eldri lögum, sem og reglan um að sérlög gangi framur almennum reglum gilda í þessu máli.

Á fyrningartímanum, það er frá skiptalokum 23. júlí 2012 til 23. júlí 2014, hafi sóknaraðili borið ábyrgð á greiðslu kröfunnar, sbr. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991. Þeir greiðsluseðlar sem varnaraðili hafði sent sóknaraðila á þeim tíma höfðu verið greiddir í samræmi við það. Sóknaraðili telur að engu hafi breytt um fyrningartíma kröfunnar þó að varnaraðili hafi kosið að krefja sóknaraðila um greiðslu einstakra afborgana en ekki höfuðstól lánsins alls, þegar bú sóknaraðila hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta, svo sem varnaraðila hefði verið heimilt að gera, sbr. 1. mgr. 99. gr. laga nr. 21/1991. Samkvæmt 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 hafi fyrningu krafna á hendur einstaklingum sem hafa farið í gegnum gjaldþrot „*áðeins slitið á ný með því að kröfuhafi höfði innan fyrningarfrests mál á hendur þrotamanninum og fái þar dóm um viðurkenningu á fyrningarslitum gagnvart honum*“. Að mati sóknaraðila tekur framangreint ákvæði því af öll tvímæli með það að greiðslur afborgana á fyrningartímanum hafi ekki leitt til þess að fyrningu hafi verið slitið, hvort heldur litið til 14. og 20. gr. laga nr. 150/2007 eða samsvarandi ákvæðis í 6. gr. laga nr. 14/1905.

Sóknaraðili telur ómögulegt að fallast á túlkun varnaraðila hvað varðar dómafordæmi sem varnaraðili hefur nefnt til stuðnings málatilbúnaði sínum. Í umræddum dómi nr. 247/2013 var fjallað um kærsmål vegna aðfarargerðar á hendur þrotamanni. Í málinu hafði Innheimtustofnun sveitarfélaga krafist aðfarar hjá föður vegna ógreiddra meðlaga. Í dómi Hæstaréttar var þess sérstaklega getið að Innheimtustofnunin hafði heimild til þess að „*fá gert fjárnám til tryggingar þeim hluta kröfunnar sem tekur til barnsmeðlaga frá því að skiptum á búi varnaraðila lauk og til ágúst 2012.*“ Með þessum orðum taldi Hæstiréttur ekkert því til fyrirstöðu að gert væri fjárnám fyrir kröfu sem myndaðist á hendur umræddum þrotamanni eftir að gjaldþrotaskiptum á búi hans lauk.

Krafan sem sóknaraðili hefur krafist að varnaraðili viðurkenni að sé fyrnd, hafi öll myndast áður en bú sóknaraðila hafði verið tekið til gjaldþrotaskipta þann 21. september 2011. Í dómi Hæstaréttar nr. 247/2013 er fjallað um kröfu sem myndaðist á hendur þrotamanni eftir uppkvaðningu gjaldþrotáúrskurðar. Að mati sóknaraðila sé því um gjörólík mál sem séu að mati sóknaraðila ekki á nokkurn hátt sambærileg. Því telur sóknaraðili að dómur Hæstaréttar nr. 247/2013 sé ótækt fordæmi í fyrirliggjandi máli.

Í öðru lagi byggir varnaraðili varakröfu sína á því að 3. ml. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 eigi ekki við þegar tryggingarréttindi séu fyrir kröfunni. Í tilvitnuðum málslið segir: „*Hafi kröfuhafi fengið tryggingarréttindi fyrir kröfu sinni í eign þrotamannsins áður en frestur skv. 2. mgr. var á enda fyrnist krafa hans þó ekki að*

Því leyti sem fullnusta fæst á henni á síðari stigum vegna þeirra tryggingarréttinda“. Varnaraðili telur að þetta „*eigi einnig við um þá aðstöðu þegar kröfuhafi hefur tryggingarréttindi í eign þriðja manns“*.

Að mati sóknaraðila verður ekki séð að framangreind túlkun varnaraðila eigi sér nokkurn stuðning í tilvitnuðum 2. ml. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991, þar sem sérstaklega er tiltekið að ákvæðið taki til tryggingarréttinda sem kröfuhafi fær „*fyrir kröfu sinni í eign þrotamannsins“*. Sóknaraðili telur að óumdeilt sé í þessu máli að krafa varnaraðila sé tryggð með veði í eign þriðja aðila og því algjörlega ótækt að mati sóknaraðila að varnaraðili hafi teygt 3. ml. 2. mgr. 165. gr. laganna svo langt að að ákvæðið eigi að taka nú yfir eignir þriðja manns. Í frumvarpi breytingarlaga nr. 142/2010, sem bætti 2. og 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991, að 3. ml. 2. mgr. 165. gr. laganna, segir að ákvæðið taki aðeins til þeirra eigna sem „*skuldari eignast á þessu tveggja ára tímabili“* sem líður frá skiptalokum og þar til krafan fyrnist. Að mati sóknaraðila sé því jafnframt óumdeilt að sóknaraðili hafi ekki eignast þá fasteign, sem stóð til tryggingar hinu umþrætta og nú fyrnda láni nr. Y, hvorki frá 23. júlí 2012 til 23. júlí 2014, né eftir það tímamark.

Í þriðja lagi byggir varnaraðili kröfur sínar á því að 2. ml. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 brjóti í bága við 72. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944 og beri því að víkja lagaákvæðinu til hliðar. Sóknaraðili telur ómögulegt að fallast á þetta sjónarmið varnaraðila. Ákvæði 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 takmarkast af ákvæði 3. mgr. 165. gr. laganna, sem kveður á um hvaða réttarúrræðum kröfuhafar geta beitt til þess að tryggja að eignarréttindi þeirra fari ekki forgörðum. Í 3. mgr. 165. gr. laganna er kveðið á um að kröfuhafi geti slitið fyrningu krafna með því að höfða mál á hendur þrotamanninum innan tveggja ára tímabilsins sem líður frá skiptalokum og þar til krafan fyrnist. Fallist dómstóll á sjónarmið kröfuhafa gilda almennar fyrningarreglur um fyrningu kröfunnar.

Að mati sóknaraðila hafi varnaraðili ekki gert tilraun til þess að rjúfa þann tveggja ára fyrningarfrést sem um kröfuna hafi gilt. Þó hafi varnaraðili verið grandvís um að bú sóknaraðila hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta, svo sem sjá má af því að bankinn hafði lýst kröfu í bú sóknaraðila. Því telur sóknaraðili að varnaraðili hafi haft fullt tækifæri til þess að vernda eignarrétt sinn og tryggja að hann félli ekki niður, en hafi sýnt því fullkomið tómlæti með því að bregðast ekki við innan lögmæltra tímamarka, 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991.

Í dómaframkvæmd Hæstaréttar hefur ítrekað verið fjallað um þær skyldur sem lagðar eru á herðar kröfuhafa vilji þeir viðhalda eignarrétti sínum eða forgangsrétti þegar það kemur að gjaldþrotaskiptum viðskiptamanna þeirra. Þannig er m.a. kveðið á um það í 2. mgr. 112. gr. laga nr. 21/1991 að kröfuhafar þrotamanna geti viðhaldið forgangsrétti krafna sinna sem eru eldri en ákvæði 1. mgr. 112. gr. laganna kveður á um, ef mál hefur verið höfðað til heimtu kröfunnar innan sex mánaða frá gjalddaga og dómur hefur gengið um kröfuna á síðustu sex mánuðum fyrir frestdag eða síðar. Sóknaraðili vísar til dóms Hæstaréttar nr. 150/1986, þar sem því var hafnað að lögtak vegna kröfu væri ígildi dóms og forgangsrétti hafnað þar sem liðið hafði of langur tími frá gjalddaga og fram að skiptum. Þá var fjallað um hvernig aðgerðarleysi kröfuhafa gæti orðið til þess að krafa glatist fyrir sakir vanlýsingar í dómi Hæstaréttar í máli nr. 459/2011. Í því máli rétt eins og í fyrirliggjandi máli, brást kröfuhafi of seint við til þess að viðhalda réttindum sínum gagnvart lántakanda og féll krafan því niður.

Varnaraðili vísar til dóms Hæstaréttar 274/2010. Sóknaraðili telur að ekki verði séð að hægt sé að túlka þann dóm með þeim hætti að hann veiti leiðbeiningar um hvernig taka skuli á því álitafni sem hér reynir á. Í dóminum reyndi á gildi

þágildandi 3. mgr. 9. gr., sbr. 12. gr. laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009, en ákvæðið kvað á um brottfall ábyrgða, sem hafði verið stofnað til fyrir gildistöku laganna, án tillits til greiðslugetu ábyrgðarmannanna. Ákvæðið hljóðaði svo: „*Nauðasamningur eða önnur eftirgjöf sem kveður á um lækkun kröfu á hendur lántaka hefur sömu áhrif til lækkunar kröfu á hendur ábyrgðarmanni.*“

Á framangreindu ákvæði, sem Hæstiréttur taldi í dómi nr. 274/2010 að væri að vettugi virðandi, og þeim lagaákvæðum sem sóknaraðili byggir kröfur sínar á hendur varnaraðila fyrir nefndinni, sé grundvallarmunur að mati sóknaraðila. Munurinn felst í því að ákvæði 3. mgr. 9. gr. laga nr. 32/2009 hafi gert kröfuhöfum ókleyft að viðhalda kröfum sínum á hendur ábyrgðarmönnum lántakenda, í kjölfar nauðasamnings lántakanda. Sérstakt fyrningarákvæði 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 sé gjörólíkt brottföllnu ákvæði 3. mgr. 9. gr. laga nr. 32/2009 að því leyti, að fyrningarfrestur 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 takmarkast af 3. mgr. 165. gr. laganna.

Sóknaraðili heldur því fram að fyrning sé dæmi um hvernig aðgerðarleysi getur haft áhrif að lögum. Því þegar krafa er gjaldkræf, eða þegar kröfuhafi á fyrst rétt til efnda, byrjar fyrningarfrestur að líða. Í fyrirbyggjandi máli var það eigi síðar en við uppkvaðningu úrskurðar um gjaldþrotaskipti sóknaraðila þann 21. september 2011, en skv. 1. mgr. 99. gr. laga nr. 21/1991 falla allar kröfur sjálfkrafa í gjaldþrot við uppkvaðningu gjaldþrotáúrskurðar. Þar sem ekkert hafði verið gert af hálfu varnaraðila og fyrningarfrestur leið á þeim tveimur árum sem liðu frá skiptalokum, hafi krafan þannig fyrnst og varnaraðili hafi því misst af þeim réttindum sem krafa varnaraðila hljóðaði upp á. Að mati sóknaraðila sé óumdeilt í skuldaskilarétti að kröfuhafi verði sjálfur að gera þær ráðstafanir sem þörf sé á til þess að krafa hans fyrnist ekki að lögum. Fyrningin hafi því alfarið verið á ábyrgð varnaraðila. Sú staðreynd að mati sóknaraðila, að varnaraðili hafi kosið að láta undir höfuð leggja að grípa til ráðstafana til þess að vernda eignarrétt sinn og komast hjá brottfalli hans, hafi ekki í för með sér að brotið hafi verið gegn eignarréttarákvæði 72. gr. stjórnarskrárinnar.

Að lokum vill sóknaraðili koma því á framfæri að málatilbúnaður varnaraðila þess efnis að ákvæði 2. og 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 brjóti í bága við 72. gr. stjórnarskrárinnar hafi vakið nokkra furðu hjá honum. Þegar lagafrumvarp um styttingu fyrningarfrest í kjölfar gjaldþrotaskipta var til umfjöllunar hjá Allsherjarnefnd Alþingis hafi löggjafanum borist erindi frá Samtökum fjármálafyrirtækja, en varnaraðili er aðili samtakanna og erindið því m.a. sent inn fyrir hönd bankans. Í erindi SFF hafi samtökin lýst yfir ánægju með styttingu fyrningarfrest og töldu „*áhrif breytingarinnar jákvæð fyrir einstaklinga sem teknir eru til gjaldþrotaskipta*“. Hvergi hafi verið einu orðið hreyft við því að breytingin kynni að hafa í för með sér að eignarréttindi fjármálafyrirtækja yrðu skert með nokkru móti. Þessu hafði hins vegar verið öfugt farið þegar SFF sendu inn erindi til umsagnar um frumvarp til laga um ábyrgðarmenn, þar sem fyrirhugðum lögum hafði verið harðlega mótmælt, sér í lagi umræddri og fyrirhugaðri 3. mgr. 9. gr. laganna.

Í ljósi framangreinds telur sóknaraðili að það sé kveðið við nokkuð holan hljóm þegar varnaraðili hefur lýst sig andsnúinn núgilandi fyrningarákvæði 165. gr. laga nr. 21/1991, rúmum fjórum árum eftir að lögin hafi verið sett og þegar á umrædda réttarbót fyrir einstaklinga loks reynir.

Í niðurlagi bréfs varnaraðila séu að mati sóknaraðila tíunduð þau ósannindi sem upp voru borin í upphafi bréfs varnaraðila um að „*engin innheimta*“ sé í gangi á hendur sóknaraðila.

Í athugasemdum varnaraðila kemur eftirfarandi fram: „varnaraðili hafnar því að fella niður innheimtuaðgerðir á hendur [veðsölum] þar sem hann telur kröfu sína á hendur þeim ekki fyrnda“. Sóknaraðili bendir á að varnaraðili hafi enga sjálfstæða kröfu á hendur veðsölum lánsins, enda sé krafan á hendur aðalskuldara fyrnd. Í 24. gr. laga nr. 150/2007 er kveðið á um að með fyrningu glati kröfuhafi rétti sínum til efnda. Sambærileg meginregla hafi verið í gildi í gildistíð laga nr. 14/1905. Þar sem krafan sé niðurfalinn stendur veðið ekki lengur til tryggingar kröfunni og varnaraðila því ókleift að halda innheimtuaðgerðum sínum áfram, hvort heldur sé á hendur sóknaraðila eða veðsölum lánsins sem nú sé fyrnt.

VI.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að fyrningu á skuldabréfi nr. Y, gefið út af sóknaraðila til forvera varnaraðila, og tryggt með veði í eign A, og B, að C, vegna gjaldþrotaskipta sóknaraðila. Eins og kröfugerð þessari er háttað er ekki fjallað um gildi veðréttar.

Varnaraðili krefst þess að máli þessu verði vísað frá nefndinni á grundvelli þess að krafa sóknaraðila sé mjög óljós og óskýr, þar sem varnaraðili telur að engin innheimta sé í gangi á hendur sóknaraðila vegna umrædds láns, heldur einungis á hendur veðsölum lánsins og vísar þannig til 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd.

Í 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Í e-lið 6. gr. samþykktanna kemur fram að nefndin fjalli ekki um þau mál sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau séu ekki tæk til úrskurðar.

Ekki verður fallist á krafa sóknaraðila sé óskýr eða óljós þar sem sakarefnið virðist liggja nægilega skýrt fyrir í þessu máli til að unnt sé að taka afstöðu til þess. Einnig virðist ágreiningur málsins liggja skýrt fyrir í þessu máli, þ.e. að sóknaraðili telur kröfu varnaraðila vegna skuldabréfs nr. Y, vera fyrnda. Krafa sóknaraðila er studd gögnum þess efnis að varnaraðili hafi reynt að innheimta umrætt lán hjá sóknaraðila og því verður ekki fallist á málsástæðu varnaraðila að innheimta sé ekki í gangi á hendur sóknaraðila, heldur eingöngu veðsölum. Verður frávisunarkröfu varnaraðila því hafnað.

Til vara krefst varnaraðili þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað og vísar í fyrsta lagi til þess að fyrning umræddrar kröfu hafi verið slitið.

Þegar krafa er gjaldkræf, eða þegar kröfuhafi á fyrst rétt til efnda, byrjar fyrningarfrestur að líða. Í fyrirbyggjandi máli var það eigi síðar en við uppkvaðningu úrskurðar um gjaldþrotaskipti sóknaraðila þann 21. september 2011, sbr. 1. mgr. 99. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl.

Lög nr. 14/1905 um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda, voru í gildi þar til lög um fyrningu kröfuréttinda nr. 150/2007 tóku gildi 1. janúar 2008. Samkvæmt 28. gr. síðarnefndra laga gilda þau eingöngu um þær kröfur sem stofnuðust eftir það tímamark. Ljóst er að útgáfudagur umrædds láns var 13. maí 2006, og því hafi krafan stofnast fyrir gildistöku laganna.

Varnaraðili telur að slit hafi verið á fyrningu samkvæmt 14. gr. laga nr. 150/2007. Í ákvæðinu segir að „þegar skuldari hefur gagnvart kröfuhafa beinlínis eða með atferli sínu viðurkennt skylduna, svo sem með loforði um greiðslu eða með því að greiða afborgun höfuðstóls, verðbætur eða vexti“. Vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili hafi greitt af umræddu skuldabréfi eftir að úrskurður um gjaldþrotaskipti hafi átt sér stað.

Lög nr. 142/2010 um breytingu á lögum um gjaldþrotaskipti, tóku gildi þann 22. desember 2010 og var með lögnum fyrningartíma krafna breytt. Sóknaraðili byggir á því að lögin séu nýrri en lög nr. 150/2007 og gangi því framur þeim, sem og að reglan um að sérlög gangi framur almennum reglum, gildi í þessu máli. Með breytingarlögum var fyrningartími krafna á hendur gjaldþrota einstaklingum stytur í 2 ár frá skiptalokum. Því er ljóst að frá skiptalokum sóknaraðila, þann 23. júlí 2012 til 23. júlí 2014, bar sóknaraðili ábyrgð á greiðslu kröfunnar, sbr. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 og samkvæmt gögnum sem liggja fyrir var krafan greidd af sóknaraðila á því tímabili.

Samkvæmt 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 verður kröfu á hendur einstaklingum sem hafa farið í gegnum gjaldþrot „*áðeins slitið á ný með því að kröfuhafi höfði innan fyrningarfrests mál á hendur þrotamanninum og fái þar dóm um viðurkenningu á fyrningarslitum gagnvart honum.*“

Ekki er fallist á að dómur Hæstaréttar í máli nr. 247/2013 hafi fordæmisgildi þar sem krafa sóknaraðila í þessu máli myndaðist öll áður en bú sóknaraðila hafði verið tekið til gjaldþrotaskipta þann 21. september 2011. Í dómi þessum er fjallað um kröfu sem myndaðist á hendur þrotamanni eftir uppkvaðningu gjaldþrotaúrskurðar og því ekki um sambærileg atvik og í þessu máli.

Ljóst er að varnaraðili höfðaði ekki mál á hendur þrotamanni skv. 3. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 og verður því ekki fallist á kröfu varnaraðila þess efnis að fyrningu hafi verið slitið, sbr. 14. og 20. gr. laga nr. 150/2007 eða samsvarandi ákvæðis í 6. gr. laga nr. 14/1905.

Í öðru lagi vísar varnaraðili til þess að ákvæði 2. máls. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl., eigi ekki við þegar tryggingarréttindi eru fyrir kröfunni skv. 3. ml. 2. mgr. 165. gr. sömu laga. Í 3. ml. 2. mgr. 165. gr. laganna segir: „*Hafi kröfuhafi fengið tryggingarréttindi fyrir kröfu sinni í eign þrotamannsins áður en frestur skv. 2. mgr. var á enda fyrnist krafa hans þó ekki að því leyti sem fullnusta fæst á henni á síðari stigum vegna þeirra tryggingarréttinda.*“ Af þessu verður því að telja að ákvæðið taki því aðeins til þeirra eigna sem „*skuldari eignast á þessu tveggja ára tímabili*“ sem liður frá skiptalokum og þar til krafan fyrnist.

Það verður að telja óumdeilt í málinu að varnaraðili er með veð í eign þriðja aðila, þ.e. A og B, vegna skuldabréfs sóknaraðila. Því er ljóst að varnaraðili hefur tryggingarréttindi í eign þriðja manns, en ekki í eign sóknaraðila. Sóknaraðili hefur ekki eignast veðsettu eignina, hvorki frá 23. júlí 2012 til 23. júlí 2014, né eftir það tímamark. Því verður ekki fallist á málsástæðu varnaraðila þess efnis, þar sem ákvæði 165. gr. laga nr. 21/1991 er skýrt þar sem kveðið er á um eignir sem skuldari eignast.

Að lokum verður ekki fallist á málsástæðu varnaraðila þess efnis að 2. máls. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 fari í bága við 72. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944. Í 1. mgr. 72. gr. stjórnarskrárinnar er kveðið á um að eignarétturinn sé friðhelgur og engan megi skylda til að láta af hendi eign sína, nema almenningsþörf krefji, en til þess þurfi lagafyrirmæli og fullt verð.

Ákvæði 2. máls. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 var samþykkt á Alþingi þann 17. desember og sett með lögum nr. 142/2010. Breytingin á ákvæðinu var til þess fallin að auðvelda þeim einstaklingum, sem teknir hafa verið til gjaldþrotaskipta, en bera áfram ábyrgð á skuldum sem ekki hafa fengist greiddar við gjaldþrotaskiptin, að koma fjármálum sínum á réttan kjöl.

Ekki er fallist á með varnaraðila að dómur Hæstaréttar í máli nr. 274/2010 hafi fordæmisgildi í máli því sem nú er til úrlausnar. Í dómnum var kveðið á um brottfall ábyrgða, 3. mgr. 9. gr. laga um ábyrgðarmenn nr. 32/2009, sbr. 12. gr. laganna, sem til

hafði verið stofnað fyrir gildistöku þeirra, án tillits til þess hver greiðslugeta ábyrgðarmanna væri. Verður að telja að ákvæði 3. mgr. 9. gr. laga nr. 30/2009 og 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 séu ólík að því leyti að 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 er sérstakt fyrningarákvæði sem takmarkast af 3. mgr. 165. gr. 21/1991.

Þar sem lög nr. 142/2010 voru sett til breytingar og lagafyrirmæli til staðar verður kröfu varnaraðila hafnað.

Af öllu framangreindu verður því talið að varnaraðili hafi ekki haldið uppi kröfu sinni á hendur sóknaraðila að liðnum þeim tveimur árum frá gjaldþrotaskiptum. Ekki verður fallist á að kröfunni hafi verið slitið skv. 14. gr. laga nr. 150/2007 né að 2. másl. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 eigi við um tryggingaréttindi þriðja manns, þ.e. veðsala lánsins. Einnig er kröfu varnaraðila þess efnis að ákvæði 2. másl. 2. mgr. 165. gr. laga nr. 21/1991 fari í bága við 72. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944, hafnað. Því verður fallist á kröfu sóknaraðila þess efnis að fyrningarfrestur hafi liðið á tveimur árum sem liðu frá skiptalokum. Krafa varnaraðila vegna skuldabréfs sóknaraðila, nr. Y, er því fyrnd að lögum.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Fallist er á kröfu sóknaraðila, M, að krafa varnaraðila, F, vegna skuldabréfs nr. Y, sé fyrnd.

Reykjavík, 20. mars 2015.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason